

ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ

Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2020. № 5–6. С. 133–140.

3. Путров С.Ю. Цінність здоров'я особистості як об'єкт філософського пізнання. *Нова парадигма*. 2012. Вип. 112. С. 116–122.

4. Свінцицька С. Здоровий спосіб життя як феномен здоров'я людини. *Молодий вчений*. 2018. № 3.3. С. 200–204.

5. Становище молоді в Україні. Аналітичний звіт, складений Робочою групою ООН у справах молоді. Київ, 2019. 79 с.

6. Формування здорового способу життя. Навчально-методичні рекомендації / Авт. колектив: Т. Андриченко, О. Вакулєнко, В. Волков та ін. Київ: ДУ "Державний інститут сімейної та молодіжної політики", 2018. 100 с.

REFERENCES

1. Vyshnevskiy, O.I. (2003). *Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoї pedahohiky* [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy]. Drohobych, 528 p. [in Ukrainian].

2. Kupchak, I. & Matviukiv, N. (2020). Formuvannya zdorovoho sposobu zhyttia ditei – pershocherhove zavdannia batkiv [Forming a healthy lifestyle for children is a priority for parents]. "Youth and market". Monthly scientific-pedagogical journal. Drohobych, Vol. 5–6, pp. 133–140. [in Ukrainian].

3. Putrov, S.Iu. (2012). Tsinnist zdorovia osobystosti yak ob'iekt filosofskoho piznannia [The value of personal health as an object of philosophical knowledge.]. *A new paradigm*. Vol. 112, pp. 116–122. [in Ukrainian].

4. Svintsitska, S. (2018). Zdorovyi sposib zhyttia yak fenomen zdorovia liudyny. [A healthy lifestyle as a phenomenon of human health]. "Young Scientist". No. 3.3, pp. 200–204. [in Ukrainian].

5. Stanovyshche molodi v Ukraini. Analitychnyi zvit, skladenyi Robochoiu hrupoiu OON u spravakh molodi (2019). [The situation of youth in Ukraine. Analytical report prepared by the UN Working Group on Youth]. Kyiv, 79 p. [in Ukrainian].

6. Andriuchenko, T., Vakulenko, O. & Volkov V. (2018). Formuvannya zdorovoho sposobu zhyttia [Forming a healthy lifestyle]. *Educational and methodical recommendations*. Kyiv, 100 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.01.2022

УДК 373.01:78.01

DOI:

Володимир Салій, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Наталія Сторонська, кандидат мистецтвознавства, провідний концертмейстер,
доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ

У статті розглянуто ефективні форми та методи розвитку музичної культури школярів. Виявлено, що формування учнівської музичної культури включає мету, поставлені завдання, певні педагогічні принципи і умови, структурні компоненти, а також важливі ключові і проміжні етапи, форми і методи, які, безперечно, сприяють більшій ефективності та результативності під час навчального процесу. Потрібно відзначити, що система музично-естетичного виховання підлітків відповідає певним потребам, які є соціально обумовленими, зрештою, як і будь-яка інша навчально-виховна система; у системи музично-естетичного виховання є своє призначення у конкретних умовах, які склались історично.

Ключові слова: метод; музична культура; навчальний процес; педагогічні принципи; система музично-естетичного виховання; структурні компоненти; форма.

Літ. 8.

Volodymyr Saliy, Ph. D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocals Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Nataliia Storonska, Ph. D. (Art), Leading Concertmaster,
Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocals Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

EFFECTIVE FORMS AND METHODS OF DEVELOPMENT OF MUSICAL CULTURE OF SCHOOLCHILDREN

The article considers the effective forms and methods of development of musical culture of schoolchildren. It was found that the formation of student music culture includes goals, objectives, certain pedagogical principles and conditions, structural components, as well as important key and intermediate stages, forms and methods, which

undoubtedly contribute to greater efficiency and effectiveness during the learning process. It should be noted that the system of musical and aesthetic education of adolescents meets certain needs that are socially determined, after all, like any other educational system; the system of music and aesthetic education has its purpose in specific historical conditions.

The system of secondary education is undergoing significant renewal in modern society, which is undergoing transformation in all spheres – social, political, economic, and cultural. First of all, the process of school reform is related to the democratization and humanization of education, the content of which is a new understanding of cultural change. The current number one task in school education is considered to be the step-by-step formation of a student's development of musical culture. Musical culture fulfills its educational, cognitive and aesthetic value, and is also a guarantee, the basis of cultural development and improvement of personality in all subsequent spheres of life.

It is worth emphasizing that the system of musical and aesthetic education of adolescents meets certain needs that are socially determined, like any other educational system. The system of music and aesthetic education has its purpose in specific historical conditions.

Taking into account the long experience of pedagogical activity in the field of music education of students and given its development and prospects, it can be argued that modern educators are interested in issues such as the essence and concept of music education at school, its psychological aspects and principles and tasks of forming the musical culture of schoolchildren. Analyzing scientific research on this issue, we see that the problem of forming musical culture is considered by philosophers, sociologists, culturologists, and psychologists and, of course, teachers.

Keywords: *method; musical culture; learning process; pedagogical principles; system of music and aesthetic education; structural components; form.*

Постановка проблеми. Основою програми з музичного мистецтва, а саме її теоретичним і методологічним підґрунтям для загальноосвітньої школи є розгляд загальних закономірностей, які пояснюють функціонування музичних творів, і сприйняття їх як форм відображення світу, який поєднує у собі начала матеріального і духовного, враховуючи особливості та специфіку співвідношення музичного мистецтва з об'єктивною реальністю, що і служить основою у процесі розвитку музичної культури школярів підліткового віку.

Аналіз основних досліджень. Учнівська культура музичного сприйняття найефективніше формується під час виконавської діяльності. Дослідження наукової літератури підтверджує, що протягом кількох останніх десятиліть було зібрано і впорядковано вагомий як науковий, так і практичний матеріал, які розкриває безпосередньо (чи опосередковано) велику кількість питань, що стосуються музичного виконавства, а також виявлено різні підходи до того, що визначає характеристики та сутність виконуваної музики.

Музично-естетичній культурі школярів та деяким окремим аспектам музичної культури в рамках освітнього процесу на уроках музики і світової художньої культури присвячені праці С. Волкова [1], О. Михайличенко [4], О. Щолокової [8] та ін.

Мета статті – розглянути й проаналізувати ефективні форми та методи розвитку музичної культури школярів.

Виклад основного матеріалу. Наслідуючи думки науковців, (Є. Гуренко і М. Каган), зазначимо, що музичне виконавство визначається у музичній культурі як самостійне явище, оскільки йому притаманні певні властивості і ознаки [2; 3].

Є. Гуренко вважає, що художня інтерпретація музики є однією із специфічних виконавських ознак. Науковець розкрив і дослідив виконавську художньо-інтерпретаційну природу, а також своєрідність інтерпретації художнього виконання [2, 52].

Підсумовуючи думки названих авторів, можемо стверджувати, що виконавська діяльність у загальній теорії музичного мистецтва виокремлюється як динамічний порядок, до складу якого входять: творчість композитора та інтерпретатора, а також співтворчість слухача. Незважаючи на це, готовність до музично-виконавської діяльності виявляється не лише у тому, наскільки учень володіє грою на інструменті, а й передбачає втілення у виконанні власного ставлення до ідеї, змісту твору, адже це певною мірою визначає результат естетико-виховного процесу.

Отже, робимо підсумок, що виконавська діяльність із яскраво вираженим характером творчості, є однією з *необхідних умов музичного навчання і формування музичної культури школярів.*

Показовою у контексті сказаного є позиція науковця Г. Ципіна, який глибоко переконаний у тому, що сприймання музики у всіх її барвах, стає одним з джерел, яке спонукає до натхненного творчого виконання. Проте вчений зауважує, що лише таке сприйняття не може сприяти успішному виконанню музичної композиції. У такий спосіб можемо розглядати як співтворчість музичне сприйняття і виконання, причому тут необхідно враховувати і процес зворотний: ті учні, які володіють хоча б на початковому рівні навичками гри на музичному інструменті, значно краще і

глибше сприймають музику на відміну від своїх однолітків, які не мають таких навиків [7].

Г. Ципін робить висновок про те, що музичні здібності мають здатність проявлятися в емоційному відгуку на музичні твори, також у слуховому сприйманні як звуковисотного, так і ритмічного мелодійного руху, у сприйнятті основних засобів виразності, структури і форми музичних композицій [7]. Вагоме значення цих методів полягає у їх безпосередньому впливі на школярів та розвиток їхніх музичних здібностей.

Таким чином, кристалізацію і становлення музичної культури учнів можна розглядати як інтегративну якість, яка містить **емоційно-почуттєвий, комунікативний, когнітивний та потенційно-творчий компоненти**. Під час процесу навчання зазначені компоненти набувають нових специфічних особливостей і якостей, а тому спробуємо розглянути їх докладніше.

Першочергове значення ми надаємо **емоційно-почуттєвому компоненту**, позаяк для учня емоції є головним механізмом у психічній діяльності та поведінці, при задоволенні насущних потреб. Вони мають чіткий і яскраво виражений характер саме конкретно-ситуативний, адже виражають становлення школяра до конкретної ситуації і також до того, яке його особисте значення у цій ситуації.

Специфіка емоційного стану полягає у тому, що емоції мають здатність узагальнюватися і передаватися (емоційний досвід). Цей досвід формується у результаті тих хвилювань і переживань, які виникають як у процесі спілкування з людьми, так і з мистецтвом у всіх його проявах.

У процесі розвитку музичної культури учнів підліткового віку емоції мають доволі вагоме значення, адже вони сигналізують про потреби, які виникають у школяра, виявляють ставлення до них інакше кажучи, оцінюють, якою мірою предмет, через який виникають такі емоції, узгоджуються з індивідуальним характером, відображають хвилювання, пов'язані саме із процесом мотивації, а також констатують оцінку результатів діяльності, тобто якою мірою досягнута мета відповідає поставленій задалегідь.

У “чистому” вигляді емоційні переживання у школярів практично не існують. Будь-яке дитяче переживання – це завжди суміш різноманітних емоцій. А в результаті музично-виконавської діяльності школярі мають змогу отримати емоційний досвід, який разом зі знаннями та вміннями, будучи загальною характеристикою

особистості, стає передумовою їх музичної культури.

На переконання М. Каган, завдяки художньому сприйняттю найбільш повно утворюються емоційні переживання. Вчений наголошував на тому, що будь-який мистецький твір створений тільки з метою його сприйняття. Тому, “не зважаючи на соціальну детермінованість, сприйняття твору мистецтва завжди є суто духовним і суб'єктивним актом, який відтворюється у власному “Я” і відображує життєві враження і емоції” [3, 96].

Варто зазначити, що сучасна музично-педагогічна наука декларує саму ідею щодо впливу цілеспрямованого сприймання музики на розвиток як інтелектуальної активності особистості, так і її емоційної складової. Зокрема, О. Рудницька, яка розглядає музичне сприйняття як специфічний вид духовно-практичної діяльності людини, вважає, що осягнення емоційно-сміслового змісту музики є провідною формою спілкування з нею. Вчена також наголошує на тому, що за умови повноцінного свідомого сприйняття музики задіяні не лише емоції, а цей процес поєднується також і з аналітико-синтетичною діяльністю [6].

Водночас дослідники зазначеного питання наполягають також на тому, що цілеспрямований емоційний розвиток школярів вимагає вироблення певних взірців, еталонів, критеріїв цінності художніх творів, що згодом надасть можливість визначити у виборі музичних творів власні уподобання. Зумовлено це тим, що у шкільному підлітковому віці усі психічні процеси забарвлені емоційно. Тому, наголошують науковці, надзвичайно важливим фактором цієї вікової категорії є розвиток емоційної сфери учня, збагачення новими враженнями, що знаходять свій відбиток у його душі.

Якщо ми вникнемо у суть наступного, **когнітивного компонента**, то побачимо, що розвиток учнів передовсім за все відбувається у творчому процесі пізнання музичного мистецтва. Цей процес передбачає проникнення у художньо-образний зміст твору, що означає здатність і можливість виявлення його рис стилю і жанру, враховуючи усі відмінності й особливості структурно-логічної побудови, а також усвідомлення закономірностей втілення образно-сміслових явищ засобами музики.

Наука психологія визнає сам процес пізнання як процес цілеспрямованої активності відображення внутрішнього і довколишнього світу у свідомості людей, а також у здобуванні, нагромадженні та систематизації здобутих знань. Оскільки цей процес пов'язаний із загальним розвитком людини,

він реалізується на інтелектуальному рівні, стає вагомим результатом і необхідною умовою успіху у сфері здійснення будь-якої діяльності.

Ширше і значно об'ємніше розглядає означену проблему Г. Падалка. Дослідниця вважає, що з метою розуміння мистецтва у розмаїтті його стилів і жанрів, досить суттєво “мати великий запас естетичних вражень, великий досвід інтелектуально-емоційного усвідомлення образного змісту творів, володіти різнобарвною палітрою здатності до художніх роздумів і почуттів” [5, 38].

Музичний розвиток можна охарактеризувати основними базовими закономірностями, серед яких такі: під час вступу до закладу освіти учні вже мають певне знайомство з музикою, проте у процесі навчання їхня музична діяльність стає більш різноманітною, твори, які переважно виконуються у співочій формі, стають експресивнішими, що свідчить, передовсім, про набуту здатність учнів передавати власне ставлення до музики. Паралельно розвивається слух мелодійний, відбувається диференціація відчуттів слухових, а також вокально-слухова координація.

Сьогодні уже ні для кого не є секретом те, що заняття музикою на професійному рівні належить до одного з найскладніших видів людської діяльності, адже вони потребують злагодженої роботи усіх процесів, які пов'язані зі сферами психічною та психологічною, а також бездоганної узгодженості рухового апарату. Саме усі ці індивідуально-психологічні особливості безпосередньо впливають на якісне засвоєння умінь, музичних знань, і, звичайно, виконавських навичок. Ці ознаки проявляються у показниках, які вказують на якість “емоційно-естетичного сприймання музики”, “інтелектуально-аналітичного осмислення” та “об'єктивного оцінювання музичної інформації, в активності та глибині музичного мислення”.

Дуже важливим моментом для того, щоб заняття музикою були більш ефективними, є природне обдарування дитини, її творчі задатки. Це – насамперед багата уява, асоціативне мислення, бурхлива фантазія, і, звісно, фізіологічні дані. За допомогою усіх зазначених факторів у школярів розвивається власне ставлення до мистецьких творів, формується відчуття творчого натхнення під час занять музикою вдома, а також під час виступу на публіці.

Таким чином, когнітивний компонент формує таку систему набуття знань в музичній галузі, що створюють певний комплекс умінь і навичок, сприяючи формуванню в учнів музичної культури.

Комунікативний компонент. Одним із вирішальних факторів продуктивного здійснення

діяльності виконавської та усвідомлення музики стає якісне формування досвіду музичного спілкування. Музика як вид мистецтва вимагає застосування діалогічного характеру форми і структури уроків музичного мистецтва, а також відповідних методів роботи. Усе це передбачає вміння школяра логічно висловлюватися, виявляти зацікавлення до розмови, уміння віднаходити спільні емоції, а також виконувати музичні твори в ансамблевому складі.

Доволі важливою є інтерпретація виконавця, тобто усвідомлене виконання музичного твору, його змісту, адже кожна композиція має емоційне забарвлення. І якщо виконавцю вдається відтворити відповідний настрій, а також донести зміст виконуваної музики до слухача засобами художньої музичної виразності, такими, як ритм, тембр, динаміка, агогіка і т.д., то останній зможе емоційно відреагувати на почуту музику.

Важливо, щоб з самого початку музичного навчання, виховання і оволодіння музичною культурою учень намагався не лише відтворювати нотний текст, але й наповнювати виконувану музику змістом, насичувати її різноманітними емоціями. Лише тоді можна буде стверджувати, що учень вчиться володіти майстерністю, яка стосується безпосередньо музичної виразності. Тут провідна роль належить мистецтву інтонування, яке на кшталт інтонації мовної трансформує його на музичне висловлювання, забарвлює музичне виконання емоційно.

Тому, враховуючи усі наведені факти, можемо зробити такий висновок, а саме: розвиток музичного спілкування школярів потрібно розглядати як спрямований психолого-педагогічний процес, який включає у себе як активну музичну діяльність, так і скерування учнівської діяльності вчителем у педагогічному руслі.

Потенційно-творчий компонент має на меті організацію навчання учнів в процесі проведення уроків музичного мистецтва, а також під час домашнього музикування. Філософська концепція сучасності стосовно творчого процесу визначає цей феномен як одну із найвищих і специфічних форм розвитку.

Дослідник цієї проблематики М. Каган вважав, що у художній творчості початок матеріальний і духовний не лише поєднується, а і взаємно ототожнюється, тобто з'являється “особливий зв'язок, в якому властивості одних складових нівелюються і народжуються нові системні властивості” [3, 183].

Сучасна психологічна наука розглядає творчість в аспекті як особистісному так і в

аспекті процесуальному. Тут передбачається наявність учнівських здібностей, знань та умінь, мотивів, завдяки яким створюється продукт, що за якісними ознаками і характеристиками вирізняється унікальністю, новизною, та оригінальністю. Саме поняття “творчої діяльності” є об’єктом вивчення у галузі як педагогіки, так і психології творчості. Більшість дослідників сходяться на думці, що особливістю і специфікою творчої діяльності в галузі мистецтва є той факт, що в ній фіксуються усі види діяльності людини.

Варто зазначити, що творча діяльність сприяє розвитку учнів як духовно, так і інтелектуально, що дозволяє їм в музично-виконавській діяльності активізувати власний досвід проникнення у музику.

Отже, потенційно-творчий компонент розраховано на використання такого методу усвідомлення та застосування кожним учнем власних досягнень, аналізу своїх недоліків, що у кінцевому результаті призводить до застосування у навчальній діяльності власного індивідуального стилю. Усі зазначені і розроблені компоненти доповнюють один одного і є між собою взаємопов’язаними.

Перелічені компоненти формуються протягом трьох важливих етапів, кожен із яких має власну поставлену мету, завдання, а також структуру.

На першому етапі, який має назву емоційно-стимулювальний, учні початкових класів скеровуються своїми наставниками на збагачення і поповнення музичних уявлень, на уміння слухати і співпереживати з музикою. На цьому етапі учням прищеплюються найпростіші навички музичного сприйняття.

На наступному, відтворювально-накопичувальному, триває робота з метою прищеплення учням любові до мистецтва загалом, і до музики, зокрема. Також досить уваги приділяється збагаченню і наповненню музичного світогляду, а також поглибленню знань музично-теоретичних.

Третій етап – комунікативно-творчий. Його дія спрямована на безпосередню підготовку учнів до виступів на концертах. У процесі цього відбувається виховання усіх засобів, що використовуються у виконавсько-творчій діяльності, а також складових успішного виступу. Це стосується, насамперед, мислення музичного, розвитку музичної пам’яті, навичок, які пов’язані з виконавсько-руховими діями, і, звісно, усе це під прицілним контролем педагога за режимом занять як на уроках, так і в домашньому середовищі.

Мистецька педагогіка забезпечує музичну діяльність різноманітними навчальними методами:

традиційними (вербальні і демонстраційно-наочні, спеціальні музично-педагогічні); емоційного заряду (передбачає намагання учнів сприймати завдяки чуттєво-образним уявленням, які їм надає педагог, зрозуміти образний характер твору і спробувати передати його у власній виконавській інтерпретації); імпровізації (застосовується для розробки різноманітних варіантів вирішення художнього задуму у сфері пошуку відповідної динаміки, агогіки, туше); пояснювально-ілюстративний (поєднує надання учнями потрібної і важливої інформації до якої входять необхідні музично-теоретичними знання, а також поняття у галузі музично-виконавської діяльності); активізації художньо-творчої діяльності (активізує процеси мислення, музичну пам’ять); ескізного знайомства з музичним твором (дає можливість усвідомити обриси звукової тканини, а також ознайомитись з формою музичного твору, його побудовою); емоційно-вольової саморегуляції (сприяє концентрації вольових зусиль); творчих завдань (активізує самостійні дії учнів).

Висновки. Отже, формування учнівської музичної культури об’єднує мету, поставлені завдання, певні педагогічні принципи і умови, структурні компоненти, а також важливі ключові і проміжні етапи, форми і методи, які, безперечно, сприяють більшій ефективності та результативності під час освітнього процесу.

Тому одним із основних завдань вчителя є його намагання реалізувати творчий підхід у виборі дидактичного матеріалу, який він використовуватиме на уроках, а також заохочувати своїх учнів до ознайомлення і застосування різноманітних форм і методів, що сприятимуть формуванню у школярів високого рівня музичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков С. М. Система мистецької освіти в культурі України 90-х років ХХ століття: традиції, реформи, перспективи : автореф. ... дис. канд. мистецтвознавства. Київ, 2003. 20 с.
2. Гуренко Е. Г. Проблемы художественной интерпретации: философский анализ. Новосибирск: Наука, 1982. 319 с.
3. Каган М. С. Философия культуры. СПб: ТОО ТК “Петрополис”, 1996. 416 с.
4. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки : навч. посіб. Суми: Наука, 2004. 210 с.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
6. Рудницька О. П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти. Тернопіль: Богдан, 2005. 360 с.
7. Цыпин Г. М. Психология музыкальной деятельности. Москва: Интерпракс, 1994. 256 с.

8. Щолокова О. П. Формування художньої культури в процесі професійної підготовки педагога-музиканта. *Українське музикознавство*. Вип. 25. Київ: Муз. Україна, 1990. 150 с.

REFERENCES

1. Volkov, S. M. (2003). Systema mystetskoï osvity v kulturi Ukrainy 90-kh rokiv XX stolittya: tradytsii, reformy, perspektyvy [The system of art education in the culture of Ukraine in the 90s of the twentieth century: traditions, reforms, prospects]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

2. Gurenko, Ye. G. (1982). Problemy khudozhestvennoy interpretatsii: filosofskiy analiz [Problems of artistic interpretation: philosophical analysis]. Novosibirsk, 319 p. [in Russian].

3. Kagan, M. S. (1996). Filosofiya kultury [Philosophy of culture]. St. Petersburg, 416 p. [in Russian].

4. Mykhailychenko, O. V. (2004). Osnovy zahalnoi ta

muzychnoi pedahohiky [Fundamentals of general and music pedagogy]. *Tutorial*. 210 p. [in Ukrainian].

5. Padalka, H. M. (2008). Pedahohika mystetstva (Teoriya i metodyka vykladannya mystetskykh dystsyplin) [Pedagogy of art (Theory and methods of teaching art disciplines)]. Kyiv, 274 p. [in Ukrainian].

6. Rudnytska, O. P. (2005). Muzyka i kultura osobystosti: problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity [Music and culture of personality: problems of modern pedagogical education]. Ternopil, 360 p. [in Ukrainian].

7. Tsypin, G. M. (1994). Psikhologiya muzykalnoy deyatelnosti [Psychology of musical activity]. Moscow, 256 p. [in Russian].

8. Sheholokova, O. P. (2011). Formuvannya khudozhnoi kultury v protsesi profesiynoi pidhotovky pedahohamuzykanta [Formation of artistic culture in the process of professional training of a music teacher]. *Ukrainian musicology*. Vol. 25. Kyiv, 150 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.01.2022

УДК 378.015.31:78.092]”026.15(045)

DOI:

Тетяна Дорош, кандидат наук з державного управління, професор кафедри фортепіано
Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія”
Харківської обласної ради

МИСТЕЦЬКІ КОНКУРСИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті розкрито проблеми професійної підготовки здобувачів вищої освіти мистецького профілю. Проаналізовано аспекти теоретичної та практичної (інструментально-виконавської) діяльності, які становлять цілісну освітню діяльність, спрямовану на формування й розвиток спеціальних компетентностей майбутнього вчителя музики. Визначено компоненти успішного інструментального виступу майбутнього фахівця, де невід’ємним елементом підготовки до мистецьких заходів є самостійна робота над музичним твором, потреба в якій безпосередньо впливає на особистісну зрілість учасника освітнього процесу; здатність у майбутньому ефективно розв’язувати професійні завдання. Доведено, що плідна самостійна робота з різноманітним музичним матеріалом стимулює інтерес до музики, виховує самоконтроль, самоорганізованість, самодисциплінованість, розвиває виконавську культуру.

Ключові слова: мистецькі конкурси; музичний твір; творчість; здобувач освіти; майбутній учитель музики.

Лит. 7.

Tetiana Dorosh, Ph.D. (Public Administration), Professor of the Piano Municipal Department
“Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy”, Kharkiv Regional Council

ART COMPETITIONS AS A MEANS OF CREATIVE GROWTH FOR FUTURE MUSIC TEACHERS

The article treats the problems of professional training of higher education students in art as representatives of the artistic and humanistic formation, who are able to develop their skills on their own, enrich themselves spiritually, and respond quickly to changes. Among the outlined problems, the readiness of the future specialist for artistic competitions is the most important, which determined the purpose of the study. Aspects of theoretical and practical (such as performance skills) activities that represent a holistic educational activity aimed at the formation and development of special competencies of future music teachers are analyzed. The main pedagogical principles of technical training are revealed, as well as the need to realize the intonational basis of music which is formed by its elements (melody, harmony, rhythm), the importance of concentrating on the qualitative interpretation of the artistic image, the development of technical skills, and the ability to artistically interpret musical works. The components of